

Ключевые слова: воспитание валеологических ценностей, жизненные навыки, образование на основе жизненных навыков, здоровый образ жизни, управление внедрением методики воспитания валеологических ценностей.

PEDAGOGICAL CONDITIONS OF THE IMPLEMENTATION OF THE METHOD OF EDUCATION OF VALEOLOGICAL VALUES OF CHILDREN-SEEN ON THE BASIS OF LIFE SKILLS EDUCATION

O.V. Ieresko

Annotation. The article is devoted to the identification of pedagogical conditions for the effective implementation of the methodology for the formation of valeological values of children-adolescents on the basis of the formation of life skills education, which include two external conditions: the management of the implementation of the methodology of education valeological values on the basis of life skills education, selection and formation of the content of learning, and one internal - awareness of needs in observing a healthy lifestyle through the formation of a value attitude to health.

Keywords: education of valeological values, training methods, life skills education, healthy lifestyle, management of the implementation of the methodology of education valeological values.

УДК 374.28(09).378

ОСНОВИ СФОРМОВАНOSTІ ПРОФЕСІЙНОЇ ЕТИКИ МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПРАЦІВНИКІВ В УНІВЕСИТЕТАХ

Р. В.ЗОЗУЛЯК-СЛУЧИК – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи

Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника

E-mail: zozulyak_roksolyana@ukr.net

Анотація. Розвитку сучасної вищої освіти в Україні сьогодні притаманне формування нових стандартів, системотворчим фактором яких виступає професійна компетентність майбутнього фахівця. Водночас соціальна робота належить до тих рідкісних видів професійної діяльності, де часто не професійні знання і навички, а особистісні якості фахівця багато в чому визначають успішність і ефективність роботи. Тому в процесі навчання соціального працівника відбувається не тільки пізнання ним основ і тонкощів професії, а й виховання його як особистості, формування духовно-моральних якостей, які майбутній фахівець виявить в роботі з людьми. Метою дослідження виступає теоретичний аналіз питання сформованості основ професійної етики майбутніх соціальних працівників в університетах у сучасних наукових дослідженнях. Результатом сформованості професійної етики майбутніх соціальних працівників бачиться готовність до продуктивної самостійної й відповідальної дії, завдяки якій студент має можливість продемонструвати власні знання, уміння, моральну культуру, що проявляється в моральній взаємодії та діяльності, тобто йдеться про досягнення рівня професійно-етичної компетентності. Зроблений аналіз спонукає до формування концепції формування професійної етики майбутніх соціальних працівників в університетах.

Ключові слова: соціальний працівник, етика, сформованість професійної етики, навчальний процес.

Актуальність (Introduction). В основу сучасної освітньої політики покладена якість вищої освіти. Адже саме вона сприяє вирішенню комплексу завдань, що спрямовані на формування особистості компетентного фахівця, орієнтованого на навчання, постійне особистісне й професійне самовдосконалення. Також, важливим є посилення уваги як до загального морально-правового, так і до професійно-етичного становлення особистості майбутнього фахівця. Об'єктивний рівень професійної підготовки майбутнього фахівця визначається сформованістю його професійних і особистісних якостей. Очевидним є факт, що не

© Р. В. Зозуляк-Случик, 2017

лише сума знань, умінь і навичок, а синтез компетенцій, практичного досвіду та професійно-етичних якостей є показником ґрунтовно і різнобічно підготовленого спеціаліста. Тому сучасний соціальний працівник має не тільки досконало володіти арсеналом необхідних умінь, знань та навичок, але й володіти сформованими етичними поглядами (знання принципів, вимог і норм моралі та їх специфічного відображення у професійній діяльності) задля «попередження і лікування соціальних хвороб людей різного віку» [8, с. 4].

З-поміж головних загальних вимог до якості підготовки фахівців у галузі соціальної роботи Державний галузевий стандарт підготовки фахівців соціальної сфери у вищих навчальних закладах містить: здатність дотримуватися етичних принципів та стандартів соціальної роботи; уміння виявляти етичні дилеми та суперечності у професійній діяльності та застосовувати засоби супервізії для їх розв'язання; впровадження прийомів мотивації, самомотивації на шляху до досягнення спільної мети, вміння адаптувати свою поведінку до прийняття системи цінностей іншого; демонструвати толерантну поведінку, виявляти повагу до культурних, релігійних, етнічних відмінностей, розрізняти вплив стереотипів та упереджень [5, с. 4]. Отже, професійна етика як дисципліна для майбутніх соціальних працівників виступає однією з ключових при фаховій підготовці в університеті.

Аналіз останніх досліджень та публікацій (Analysis of recent researches and publications). Проблема формування основ професійної етики майбутніх соціальних працівників вважається однією з важливих у психолого-педагогічної науці і практиці. Так формуванню особистості фахівця в системі безперервної освіти присвячені праці Л. Архангельського, С. Гончаренко, Т. Івановова, І. Зязюна, С. Кременья, В. Кудіна, Н. Ничкало, В. Пехоти, О. Щербак та інші; проблема взаємозв'язку етики з професійною діяльністю висвітлена у роботах І. Беха, А. Болдової, Б. Без'язикового, І. Жадленко, Г. Йонас, А. Каленського та інших.

Мета дослідження (Purpose). полягає у виявленні специфіки сформованості професійної етики майбутніх соціальних працівників в університетах у сучасних наукових роботах.

Методи (Methods). У нашій статті ми використовували теоретичні методи дослідження, а саме аналіз психологічної, педагогічної, соціологічної наукової бази задля виокремлення особливостей сформованості основ професійної етики майбутніх фахівців соціальної роботи в університетах.

Результати (Results). Перш ніж перейти до розгляду окресленої проблеми, проведемо семантичний аналіз ключового поняття дослідження «професійна етика», яка властива лише людям відповідної професії. Не зважаючи на численні наукові дослідження, поняття «професійна етика» фахівця і дотепер не має загально визнаного визначення оскільки не має сталої категорії. Одні дослідники протиставляють поняття професійна етика поняттю загальна етика, інші визначають її як складову загальної етики [15, с. 44]. Основні результати аналізу категорії «професійна етика» наведено в таблиці 1.1.

Таблиця 1.1

Аналіз поняття «професійна етика» в педагогічній літературі (укладено автором)

Дослідник	Зміст поняття «професійна етика»
А. Болдова [2]	галузь етики, предметом якої є визначення та обґрунтування певних нормативних систем, сукупність моральних норм, що характеризує поведінку людини у професійній сфері і визначає ставлення людини до свого професійного обов'язку, є однією зі складових частин мотивації до праці
Г. Васянович [3]	частина загальної етики, в якій відображено особливості функціонування моралі в межах педагогічної діяльності
В. Діуліна [6]	вид етики, яка являє собою сукупність правил поведінки працівників певної професії, що забезпечує моральний характер їх трудової діяльності і позаслужбової поведінки

А. Каленський [7]	вивчає особливості фахової моралі, специфіку реалізації її загальних принципів, розкриває її функції, специфіку, зміст принципів і етичних категорій
О. Кривошеєва [10]	осмислення результатів моральної діяльності та моральних відносин, які виражають сутність моральної свідомості та відображають професійно-етичні якості фахівця
О. Лапузіна [11]	сукупність морально-етичних настанов та ціннісних орієнтацій, що визначають систему норм та цінностей, які регулюють конкретну специфічну діяльність
С. Марченко [13]	вивчає як застосовуються загальні норми моралі, моральності в діяльності та повсякденній поведінці фахівців, так і особливі норми
Л. Хоружа [16]	перелік правил, норм і цінностей, які визначали, як з моральної точки зору повинні поводити себе представники конкретної професії

Водночас, у процесі семантичного аналізу виявлено, що поняття «формування» розглядається як фундаментальна категорія психології, що широко використовується, а саме тлумачиться як природно здійснюваний процес кількісних і якісних змін у матерії, свідомості, суспільстві [12, с. 60]. Звідси, формування основ професійної етики майбутніх соціальних працівників можна визначити як процес цілеспрямованого й систематичного впливу на мотиваційну, когнітивну та емоційну сферу студентів, метою якого є становлення такої особистості, яка усвідомлює значення етичної складової своїх професійних обов'язків, має розвинуті морально-особистісні якості та практичні вміння фахівця у сфері професійної етики, що забезпечують вибір ним свідомої етичної поведінки відповідно до професійно-етичних норм.

Ми погоджуємось із В. Беспальком щодо формування професійної етики майбутніх фахівців соціальної роботи. Він розуміє цей процес як «педагогічну систему, що являє собою сукупність взаємопов'язаних засобів, методів і процесів, необхідних для створення організованого, цілеспрямованого і навмисного педагогічного впливу на формування особистості фахівця» [1, с. 6].

Процес цілеспрямованого формування професійної етики майбутніх фахівців соціальної роботи потребує реалізації конкретних завдань, а саме: оволодіння теоретичними основами професійної етики, пізнання її структури, функцій, моральних принципів, входження у технологію цього процесу, формування у результаті цього відповідальних професійних умінь і навичок, розвитку гуманістичного мислення, усвідомлення цінностей професії соціального працівника, формування й активізації мотиваційної сфери на здобуття професії фахівця соціальної роботи, самоаналізу і дидактичної рефлексії тощо [8, с. 87].

Опираючись на розробки науковців у формуванні основ професійної етики соціальних працівників, що аналогічно відбувається у двох основних напрямках:

- теоретичному, що передбачає отримання та засвоєння студентами теоретичних знань про етичні взаємини, які утворюються у процесі роботи, етичну свідомість та етичні дії соціального працівника, етичні принципи соціальної роботи;
- практичному, що включає застосування отриманих теоретичних знань, практичних навичок роботи з різними категоріями клієнтів, набуття морального досвіду студентом у процесі навчальної роботи, у яку спеціально включені моральні аспекти професії [4; 14].

Теоретичний рівень найбільш повно та глибоко реалізується під час вивчення студентами курсу «Етика соціальної роботи». Дисципліна виступає складовою філософської науки про роль моральних начал у діяльності працівників соціальних закладів і має велике значення для практики соціальної роботи.

Практична діяльність спрямована на розвиток емоційно-морального аспекту особистості студента. Найголовніше у розвитку емоційності майбутнього соціального працівника – це навчитися бачити та співпереживати людському стражданню, горю. Саме співчуття допомагає виховати у студентів доброзичливість, альтруїзм, безкорисливість.

В основі концепції формування професійної етики майбутніх соціальних працівників закладено три взаємопов'язані складові професійної етики соціальних працівників: моральна свідомість, моральна діяльність, моральні взаємини. Це зумовлює вибір когнітивно-змістового, мотиваційно-діяльнісного та комунікативно-особистісного компонентів формування професійної етики.

Результати аналізу досліджуваної проблеми засвідчують, що професійна етика соціального працівника відрізняється складністю й багатомірністю, виступає як предмет, засіб і результат навчальної та професійної діяльності, у процесі якої засвоюються й розширюються певні специфічні категорії цінностей. Вона містить такі компоненти: особистісний, професійний і соціальний, що проявляються у таких аспектах (рівнях): «ставлення до себе», «ставлення до клієнтів», «ставлення до колег» і «ставлення до суспільства».

Показниками сформованості основ професійної етики майбутніх фахівців в університетах є певні якості особистості та поведінка соціального працівника, узгоджена з вимогами професійно-етичних правил. Фундаментальними етичними знаннями, які визначають професійно-етичні якості соціальних працівників є: моральний обов'язок, моральна відповідальність, справедливість, честь і гідність соціального працівника, такт, вимогливість, толерантність тощо [10, с. 14–15].

Саме не моральні якості, а їхнє поєднання з професійними знаннями, навичками і досвідом створює необхідний комплекс професійних та особистісних якостей, які реалізуються під час виконання професійного обов'язку, пов'язаного з допомогою та дотриманням інтересів громадян. Особливо це актуально тоді, коли йдеться про формування основ професійної етики майбутніх соціальних працівників, оскільки потрібно не лише подати студентам кодекс відповідних моральних положень стосовно соціальної діяльності, а й забезпечити їх засвоєння, виробити в майбутніх фахівців здатність орієнтуватися у складних життєвих ситуаціях. Слід зважати на те, що сучасні реалії вимагають високих морально-ділових і соціальних якостей, умінь ефективно вирішувати професійні завдання, протистояти психологічним труднощам тощо.

У нашому дослідженні формування основ професійної етики ми розглядаємо через удосконалення, самовдосконалення і саморозвиток майбутніх соціальних працівників.

Зокрема, окреслене питання ми розглядаємо як цілеспрямований процес засвоєння знань, умінь і навичок, які зумовлюють розвиток моральної свідомості й самосвідомості, інших особистісних якостей. Основне завдання полягає в тому, аби сформувати у слухачів уміння розуміти соціальні стани і вчинки людини (у тому числі і власні), їх внутрішню детермінацію, а також спричинювані ними суперечливі аспекти гуманістичних цінностей. Іншими словами, мета етичної освіти – допомогти зрозуміти причинно-наслідковий характер поведінки, її детермінацію в системі: цінність – учинок – стан з позиції основних категорій моралі: добро-зло; справедливість-несправедливість; честь-гідність.

За твердженням Ю. Колісник-Гуменюк, завдання формування професійної етики майбутніх фахівців полягають у розвитку моральної свідомості, формуванні моральних почуттів і переконань; виробленні звичок моральної поведінки тощо. Основою формування етичних поглядів фахівця є знання принципів, вимог і норм моралі та їх специфічного відображення у професійній діяльності в певній галузі [9, с. 23–24].

Результати дослідження та їх обговорення. Результатом сформованості професійної етики майбутніх соціальних працівників бачиться готовність до продуктивної самостійної й відповідальної дії, завдяки якій студент має можливість продемонструвати власні знання, уміння, моральну культуру, що проявляється в моральній взаємодії та діяльності, тобто йдеться про досягнення рівня професійно-етичної компетентності.

Висновки і перспективи (Discussion). Отож, спробуємо з викладеного нами зробити висновок, що формування професійно-етичної компетентності майбутніх соціальних працівників в університетах є процесом цілеспрямованого й систематичного впливу на мотиваційну, когнітивну та емоційну сферу студентів. Його метою виступає становлення такої особистості, котра усвідомлює значення етичної складової своїх професійних обов'язків, має розвинуті морально-особистісні якості та практичні вміння соціального працівника у сфері професійної етики, що забезпечують вибір ним свідомої етичної поведінки відповідно до професійно-етичних норм. Зроблений аналіз спонукає до здійснення діагностики рівня сформованості моральних аспектів професійної діяльності майбутніх соціальних працівників,

знань із професійної етики, моральних, етичних, комунікативних, мовленнєвих, рефлексивних, дослідницьких та інших професійних умінь, а також розроблення концепції формування професійної етики майбутніх соціальних працівників в університетах.

Список використаних джерел

1. Беспалько В. П. Системно-методическое обеспечение учебно-воспитательного процесса подготовки специалистов / В. П. Беспалько, Ю. Г. Татур. – М.: Высш. шк., 1989. – 144 с.
2. Болдова А. А. Формування професійної етики майбутніх працівників податкової служби в навчально-виховному процесі : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 / Болдова Антоніна Андріївна; Київський ун-т ім. Бориса Грінченка. – К., 2009. – 236 с.
3. Васянович Г.П. Вибрані твори : у 7 т. / Г. Васянович – Т.3 : Педагогічна етика : навч. посіб. – Львів : Норма, 2015. – 420 с.
4. Галагузова Ю. Н. Социальная педагогика. / Галагузова Ю. Н., Сорвачева Г. В., Штинова Г. Н. – М. : Владос, 2008. – 447 с.
5. Державний галузевий стандарт спеціальності «Соціальна робота». – К., 2016. – 20 с.
6. Діуліна В. В. Соціально-педагогічні умови формування морально-етичної культури майбутнього керівника у сфері управлінської діяльності : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.05 / Діуліна Віра В'ячеславівна; Харків. нац. ун-т ім. В. Н. Каразіна. – Х., 2003. – 187 с.
7. Каленський А. А. Система розвитку професійно-педагогічної етики у майбутніх викладачів спеціальних дисциплін вищих навчальних закладів аграрної та природоохоронної галузей : дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.04 / Андрій Анатолійович Каленський; Інститут проф.-тех. Освіти НАПН України. – К., 2016. – 498 с.
8. Карпенко О. Г. Професійне становлення соціального працівника / О. Г. Карпенко. – К. : ДЦССМ, 2004. – 164 с.
9. Колісник-Гуменюк Ю. Концептуальні основи формування професійно-етичної культури майбутніх медиків / Ю. Колісник-Гуменюк // Педагогіка і психологія професійної освіти : наук.-метод. журнал. – 2011. – № 5. – С. 23–32.
10. Кривошеєва О. І. Формування професійної етики майстрів виробничого навчання в професійно-технічних навчальних закладах : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 / Кривошеєва Оксана Іванівна; Вінницький держ. пед. ун-т ім. Михайла Коцюбинського. – Вінниця, 2007. – 260 с.
11. Лапузіна О. М. Формування професійної етики у майбутніх інженерів на основі ситуаційного навчання : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 / Лапузіна Олена Миколаївна; Вінницький держ. пед. ун-т ім. М. Коцюбинського. – Вінниця, 2006. – 248 с.
12. Маралов В. Г. Основы самопознания и саморазвития : учеб. пособ. для студ. сред. пед. учеб. завед. / Владимир Георгиевич Маралов. – М. : Академия, 2002. – 256 с.
13. Марченко С. Я. Професійна етика соціального педагога : навч.-метод. посіб. / Марченко С. Я., Краснова Н. П., Харченко Л. П. – Луганськ, 2009. – 563 с.
14. Міщик Л. І. Соціальна педагогіка : навч. посіб. / Л. І. Міщик. – К. : ІЗМН, 1997. – 139 с.
15. Михнюк М. І. Теоретичні і методичні основи розвитку професійної культури викладачів спеціальних дисциплін будівельного профілю : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 / Михнюк Марія Іванівна. – Київ, 2016. – 652 с.
16. Хоружа Л. Л. Теоретичні засади формування етичної компетентності майбутніх учителів початкових класів : дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.04 / Хоружа Людмила Леонідівна ; Ін-т педагогіки НАПН України. – К., 2004. – 412 с.

References

1. Bospalko V. P. (1989) Systemno-metodycheskoe obespechenye uchebno-vospytatelnoho protsessa podgotovky spetsyalystov [Systemno-metodicheskoye obespechenie uchebno-vospitatelnoho processa podgotovki spetsialistov]. Vussh. shk., 144.
2. Boldova A. A. (2009) Formuvannya profesijnoyi etyky maybutnykh pratsivnykyv podatkovoyi sluzhby v navchalno-vykhovnomu protsesi [Formuvannya profesijnoyi etyky maybutnih pratsivnykyv podatkovoyi sluzhby v navchalno-vykhovnomu protsesi]. Kyiv, 236.
3. Vasyanovych H. P. (2015) Vybrani tvory [Vybrani tvory]. Norma, 420.
4. Halahuzova Yu. N. (2008) Sotsyalnaya pedahohika [Sotsyalnaya pedahohika]. Vlados, 447.

5. Derzhavnyy haluzevyi standart spetsialnosti «Sotsialna robota» (2016) [Derzhavnyi haluzevyi standart spetsialnosti «Sotsialna robota»]. 20.
6. Diulina V.V. (2003) Sotsialno-pedahohichni umovy formuvannya moral'no-etychnoyi kul'tury maybutnoho kerivnyka u sferi upravlins'koyi diyalnosti [Sotsialno-pedahohichni umovy formuvannya moralno-etychnoyi kul'tury maybutnyoho kerivnyka u sferi upravlinnya diyalnosti]. Kharkiv, 187.
7. Kalenskiy A.A. (2016) Systema rozvytku profesiyno-pedahohichnoyi etyky u maybutnikh vykladachiv spetsialnykh dystsyplin vyshchyykh navchal'nykh zakladiv ahrarynoyi ta pryrodookhoronnoyi haluzey [Systema rozvytku profesiyno-pedahohichnoyi etyky u maybutnih vykladachiv spetsialnykh dystsyplin vyshchykh navchalnykh zakladiv ahrarynoyi ta pryrodookhoronnoyi haluzey]. Kyiv, 498.
8. Karpenko O.H. (2004) Profesiyne stanovlennya sotsial'noho pratsivnyka [Profesiyne stanovlennya sotsialnoho pratsivnyka]. DTsSSM, 164.
9. Kolisnyk-Humenyuk Yu. (2011) Kontseptualni osnovy formuvannya profesiyno-etychnoyi kul'tury maybutnikh medykyv Pedahohika i psykhohohiya profesiynoyi osvity 5, 23–32.
10. Kryvosheieva O. I. (2007) Formuvannya profesiinoi etyky maistriv vyrobnychoho navchannia v profesiino-tehnychnykh navchalnykh zakladakh [Formuvannya profesiynoyi etyky maystriv vyrobnychoho navchannia v profesiino-tehnychnykh zakladakh]. Vinnytsya, 260.
11. Lapuzina O. M. (2006) Formuvannya profesiynoyi etyky u maybutnikh inzheneriv na osnovi sytuatsiynoho navchannia [Formuvannya profesiynoyi etyky u maybutnih inzheneriv na osnovi situatsiynoho navchannia]. Vinnytsya, 248.
12. Maralov V. H. (2002) Osnovu samopoznannya y samorazvytyya [Osnovy samopoznaniya i samorazvitiya]. Akademya, 256.
13. Marchenko S. Ya. (2009) Profesiyna etyka sotsialnoho pedahoha [Profesiyna etyka sotsialnoho pedahoha]. 563.
14. Mishchuk L. I. (1997) Sotsialna pedahohika [Sotsialna pedahohika]. IZMN, 139.
15. Mykhnyuk M. I. (2016) Teoretychni i metodychni osnovy rozvytku profesiynoyi kul'tury vykladachiv spetsialnykh dystsyplin budivel'noho profilyu [Teoretychni i metodychni osnovy rozvytku profesiynoyi kul'tury vykladachiv spetsialnykh dystsyplin budivel'noho profilyu]. Kyiv, 652.
16. Khoruzha L. L. (2004) Teoretychni zasady formuvannya etychnoyi kompetentnosti maybutnikh uchyteliv pochatkovykh [Teoretychni zasady formuvannya etychnoyi kompetentnosti maybutnih vchyteliv pochatkovykh klasiv]. Kyiv, 412.

ОСНОВЫ СФОРМИРОВАННОСТИ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ ЭТИКИ БУДУЩИХ СОЦИАЛЬНЫХ РАБОТНИКОВ В УНИВЕРСИТЕТАХ

Зозуляк-Случик Р. В.

***Аннотация.** Развитие современного высшего образования в Украине присуще формированию новых стандартов, системообразующим фактором которых выступает профессиональная компетентность будущего специалиста. Социальная работа принадлежит к тем редким видам профессиональной деятельности, где не только профессиональные знания и навыки, а и личностные качества специалиста во многом определяют успешность и эффективность работы. Целью исследования выступает теоретический анализ вопроса сформированности основ профессиональной этики будущих социальных работников в университетах в современных научных исследованиях. Результатом сформированности профессиональной этики будущих социальных работников проявляется готовностью их продуктивной самостоятельной и ответственной деятельности, благодаря которой студент имеет возможность продемонстрировать свои знания, умения, нравственную культуру, достигнуть уровень профессионально-этической компетентности. Сделанный анализ побуждает к созданию концепции формирования профессиональной этики будущих социальных работников в университетах.*

***Ключевые слова:** социальный работник, этика, сформированность профессиональной этики, учебный процесс.*

THE BASES OF FORMATION OF PROFESSIONAL ETHICS OF FUTURE SOCIAL WORKERS IN UNIVERSITIES

R. V. Zozuliak-Sluchyk

Abstract. *Forming of the new standards the system-forming factor of which is professional competence of a future specialist is inherent to the development of the modern higher education in Ukraine today. At the same time social work belongs to those rare types of professional activity where often not professional knowledge and skills but personal qualities of a specialist in many ways determine success and efficiency of work. The aim of the research is theoretical analysis of the question of the formation of bases of professional ethics of future social workers in universities in the modern scientific researches. The result of formation of professional ethics of future social workers is seen in readiness to productive independent and responsible actions, thanks to which a student has an opportunity to show his own knowledge, skills, abilities, moral culture which are shown in moral co-operation and activity, id est, the thing goes about reaching of the level of professional and ethic competence. The done analysis induces to forming of the conception of forming of professional ethics of future social workers in universities.*

Keywords: *social worker, ethics, formation of professional ethics, educational process.*

УДК 37.378

РОЗВИТОК ВИЩОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ У ВЕЛИКІЙ БРИТАНІЇ НА ПОЧАТКУ ХХІ СТ.

Т.С. ЗОРОЧКІНА, кандидат педагогічних наук, доцент

Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького

E-mail: zvezdochcina@gmail.com

Анотація. *У статті розглядається розвиток вищої педагогічної освіти у Великій Британії на початку ХХІ ст. Розкрито два основні підходи підготовки педагогічних кадрів. Висвітлюється низка взаємопов'язаних компонентів при підготовці вчителя. Показано які реформи проводяться у Великій Британії за весь період розвитку освіти.*

Ключові слова: *вища педагогічна освіта, Велика Британія, підготовка вчителя, ВНЗ.*

Актуальність (Introduction). У 90-х роках істотні зміни відбулися в організації управління державною системою освіти. У липні 1995 р. в Англії було створено Міністерство освіти і працевлаштування (Department for Education and Employment) шляхом об'єднання колишнього Міністерства освіти і науки та колишнього Міністерства працевлаштування. Останнє займалося проведенням політики у галузі професійної підготовки і здійснювало контроль за системою Національних професійних кваліфікацій. Новостворене Міністерство прийняло на себе такі функції: ведення національної освітньої політики, співробітництво з іншими органами центральної та місцевої влади, формування законодавчої бази діяльності системи освіти, фінансування громадських неміністерських установ та інших організацій, закладення законодавчої основи діяльності цих закладів [1;2].

У травні 1997 року, з приходом до влади лейбористського уряду Т. Блеєра, прем'єр-міністр уже в одній із перших промов проголосив: «Трьома головними національними пріоритетами є: освіта, освіта, освіта». Важливими завданнями в цій сфері були названі не тільки поліпшення обов'язкової освіти, а і професійної, а також реформа фінансування університетської системи. Актуальність завдань обумовлена змінами в характері соціальної політики європейських держав в останні роки. Англійський варіант реформ був названий переходом від «welfare» до «workfare», тобто від турботи держави про добробут громадянина до турботи про те, щоб громадянин мав роботу і сам забезпечив собі добробут». За таких умов значення професійної освіти зростає. Зростає й турбота держави про ці освітні аспекти [3]. Таким чином, кінець ХХ століття у Великої Британії, ознаменувався істотними змінами в сфері підготовки вчителів.

Аналіз останніх досліджень та публікацій (Analysis of recent researches and